

Nr 232.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) m. m.; given Stockholms slott den 25 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels godkänna härvid fogade förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278),
dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag
till
Kungörelse
om ändring i vissa delar av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939
(nr 278).

Härigenom förordnas, *dels* att 17 § krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 skall upphöra att gälla, *dels* att i 5 § reglementet närmast efter 2 mom. skall införas ett nytt moment, betecknat 2 a, med i det följande angiven lydelse, *dels* ock att 2 § samt 5 § 1, 2, 5 och 7 mom. samma reglemente¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:**2 §.**

Under reglementet hänförlig personal.

1. Detta reglemente gäller med i 3 § angivna undantag för följande personal:

militär och civilmilitär personal på aktiv stat, över stat, på reservstat, på övergångsstat och i reserven;

officerare i väg- och vattenbyggnadskåren;

i fredstid konstituerade landstoms-officerare;

värnpliktiga; samt

annan personal, som, utan att på grund av värnpliktslagens föreskrifter eller eljest vara krigstjänstskyldig, antagits såsom frivillig eller anstälts i särskild befattning.

2. Envar, för vilken detta reglemente gäller, hänföres till viss mot hans tjänsteställning svarande *krigs-löneklass* enligt en till reglementet hörande *tjänsteförteckning*.

Föreslagen lydelse:**2 §.**

Under reglementet hänförlig personal.

1. Detta reglemente gäller med i 3 § angivna undantag för följande personal:

militär och civilmilitär personal på aktiv stat, över stat, på civilanställningsstat, övergångsstat, avgångsstat, disponibilitetsstat och reservstat samt i reserven;

officerare i väg- och vattenbyggnadskåren;

värnpliktiga, varmed i detta reglemente avses endast värnpliktiga, som icke äro fast anställda vid krigsmakten; samt

annan personal, som, utan att på grund av värnpliktslagens föreskrifter eller eljest vara krigstjänstskyldig, antagits såsom frivillig eller anstälts i särskild befattning.

2. Envar, för vilken detta reglemente gäller, hänföres till viss mot hans tjänsteställning svarande *krigs-löneklass* enligt en till reglementet hörande *tjänsteförteckning*; Kungl. Maj:t dock obetaget att hänföra aspiranter och kadetter till annan krigs-löneklass.

¹ Senaste lydelse av 5 § 1, 5 och 7 mom. se 1942:587 samt av 17 § 1 mom. se 1940:641.

5 §.

Månadslön.

1. Månadslön för den fast anställda personalen skall, med iakttagande av vad nedan i denna paragraf föreskrives, utgå med belopp motsvarande en tolfte del av årslönen enligt vederbör ligt, för personal på aktiv stat gällande fredsavlöningsreglemente. Där ej ne dan under a), b), g) och h) samt i 7 mom. annorlunda stadgas, skall lönen bestämmas efter den lönegrad, till vilken vederbörandes beställning på aktiv stat eller, för icke aktiv perso nal, den mot beställningen svarande tjänstegraden (tjänsteklassen) är att hänföra. Vidare skall iakttagas, att lönen utgår:

a) för personal på aktiv stat med undantag av sådan, som omförmäles under b) här nedan, efter den löne klass, vederbörande vid krigstjänst göringens början tillhörde, och

för reserven tillhörande, pensions avgången officer eller underofficer, som bestrider för pensionerad perso nal avsedd arvodesbefattning, efter den löneklass, till vilken arvodesbe fattningen är hänförd;

5 §.

Månadslön.

1. Månadslön för den fast anställda personalen utgår, med iakttagande av vad nedan i denna paragraf föreskrives, med belopp motsvarande en tolfte del av årslönen enligt vederbör ligt för personal på aktiv stat för fred gäl lande avlöningsreglemente.

Vid tillämpning av bestämmelserna i första stycket skall, därest icke vad i 6 och 7 mom. stadgas till annat för anleder, iakttagas följande.

a) Personal på aktiv stat med undantag av sådan, som omförmäles under l) här nedan, ävensom man skap över stat och på civilanställ ningsstat erhålla lön efter den löne grad och löneklass, vederbörande en ligt för fred gällande avlöningsbe stämmelser tillhör.

b) Innehavare av för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar erhålla lön efter den löneklass, till vilken arvodesbefattningen är hänförd.

c) Personal på avgångsstat och disponibilitetsstat erhåller, i andra fall än under b) sägs, lön efter den lönegrad och löneklass, enligt vilka vederbörande vid tjänstgöring enligt för fred gällande bestämmelser upp bär lön.

d) Personal, som tvångsvis överförs till övergångsstat, ävensom från så dan stat pensionsavgången, reserven tillhörande personal erhålla, i andra fall än under b) sägs, lön efter lönegrad och löneklass motsvarande dem, en ligt vilka vederbörande uppbär eller

omedelbart före inträdet i reserven uppbar lön på övergångsstat. Den, som tillhör respektive tillhört lönegraden O 1, O 2, Uo 1 eller Uo 2 och som innehar respektive före inträdet i reserven innehade högre tjänstegrad än som svarar mot lönegraden i fråga, erhåller dock lön efter den löneklass inom högst lönegraden Oa 3 respektive UO 2, vartill han skolat hänföras, därest hans befordran till den högre tjänstegraden berättigat till lön efter den mot tjänstegraden svarande lönegraden.

e) Personal, som frivilligt överförs till övergångsstat, ävensom från sådan stat pensionsavgången, reserven tillhörande personal erhålla, i andra fall än under b) sägs, lön efter lönegrad och löneklass motsvarande dem, enligt vilka vederbörande uppbar eller omedelbart före inträdet i reserven uppbar lön på övergångsstat. Den, som tillhör respektive tillhört lönegraden O 1, O 2, Uo 1 eller Uo 2 och som innehar respektive före inträdet i reserven innehade högre tjänstegrad än som svarar mot lönegraden i fråga, erhåller lön efter den löneklass inom högst lönegraden Oa 3 respektive UO 2, vartill han skolat hänföras, därest hans befordran till den högre tjänstegraden berättigat till lön efter den mot tjänstegraden svarande lönegraden.

Lönen må dock utgå efter den högre löneklass vederbörande med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna om löneklassuppflyttning skolat tillhöra, därvid emellertid iakttages, att endast tjänstgöring, fullgjord efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må tagas i beräkning, att sådan tjänstgöring skall anses motsvara

tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat, att uppflyttning icke må äga rum, förrän vederbörande tre år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske, samt att vad om hinder mot uppflyttning efter pensionsålders uppnående är stadgat ej skall äga tillämpning.

c) för officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare på reservstat ävensom personal i reserven, som avgått från nämnda stat, efter löneklass motsvarande den, enligt vilken löntagaren uppbär eller omedelbart före inträdet i reserven uppbär avlöning på reservstat;

f) Officerare, underofficerare och civilmilitär personal på reservstat ävensom personal i reserven, som avgått från nämnda stat, erhålla, i andra fall än under b) och g) sägs, lön efter lönegrad och löneklass motsvarande dem, enligt vilka vederbörande uppbär eller omedelbart före inträdet i reserven uppbär lön på reservstat, varvid generalmajor anses tillhöra lönegrad och löneklass Ob 2. Den, som tillhör lönegraden Oa 2, OaRs 2, UO 1 eller UORs 1 respektive tillhört lönegraden O 2 eller Uo 2 och som innehar respektive före inträdet i reserven innehade högre tjänstegrad än som svarar mot lönegraden i fråga erhåller lön efter den löneklass inom närmast högre lönegrad, vartill han skolat hänföras, därest hans befordran till den högre tjänstegraden berättigat till lön efter den mot tjänstegraden svarande lönegraden.

Lönen må dock utgå efter den högre löneklass vederbörande med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna om löneklassuppflyttning skolat tillhöra, därvid emellertid iakttages, att endast tjänstgöring, fullgjord efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må tagas i beräkning, att sådan tjänstgöring, i den mån densamma fullgjorts på reservstat eller i reserv, skall anses motsvara tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat, att uppflyttning icke må äga

rum, förrän vederbörande tre år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske, samt att vad om hinder mot uppflyttning efter pensionsålders uppnående är stadgat ej skall äga tillämpning.

g) Reserven tillhörande personal, som före den 1 juli 1936 avgått från reservstat, erhåller, i andra fall än under b) sägs, lön efter lönegrad och löneklass enligt följande:

generalmajor efter lönegrad och löneklass Ob 2,

överste efter lönegrad Oa 6, löneklass 15,

major (kommendörkapten av 2. graden) efter lönegrad Oa 4, löneklass 12,

kompaniofficer, högsta löneklassen, efter lönegrad Oa 3, löneklass 10,

kompaniofficer, mellersta löneklassen, efter lönegrad Oa 3, löneklass 8,

kompaniofficer, lägsta löneklassen, efter lönegrad Oa 2, löneklass 5, dock att för den, som före avgången från reservstat befordrats till kapten (ryttmästare), lönen utgår efter lönegrad Oa 3, löneklass 7,

underofficer, högre löneklassen, efter lönegrad UO 2, löneklass 7,

underofficer, lägre löneklassen, efter lönegrad UO 1, löneklass 4, dock att för den, som före avgången från reservstat befordrats till fanjunkare (motsvarande), lönen utgår efter lönegrad UO 2, löneklass 5,

fältläkare efter lönegrad Ca 28, löneklass 30, samt

regementsläkare efter lönegrad Ca 26, löneklass 28.

Lönen må dock utgå efter den högre löneklass vederbörande med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna om löneklassuppflyttning skolat tillhöra, därvid emellertid iakttages, att

endast tjänstgöring, fullgjord efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må tagas i beräkning, att sådan tjänstgöringskallanses motsvarat tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat, att uppflyttning icke må äga rum, förrän vederbörande tre år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske, samt att vad om hinder mot uppflyttning efter pensionsålders uppnående är stadgat ej skall äga tillämpning.

h) Furirer på reservstat vid Gotlands trupper erhålla lön efter lönegrad Ma 3, löneklass 9, samt furirer i reserven, som avgått från sådan stat, lön efter lönegrad Ma 3, löneklass 10. Lönen må dock utgå efter den högre löneklass vederbörande med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna om löneklassuppflyttning skolat tillhöra, därvid emellertid iakttages, att endast tjänstgöring, fullgjord efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må tagas i beräkning, att sådan tjänstgöring skall anses motsvara tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat samt att uppflyttning icke må äga rum, förrän vederbörande ett år eller, då fråga är om uppflyttning till löneklasserna 11 och 12, tre år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske.

i) Personal, som erhållit avsked med tillstånd att lönlös kvarstå i regemente eller kår, i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet, erhåller lön efter den lönegrad och löneklass vederbörande skolat tillhöra, därest han kvarstått i beställning på aktiv stat, dock att tid efter erhållet avsked må tagas i beräkning för löneklassuppflyttning

d) för reserven tillhörande, från aktiv stat pensionsavgångna officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare i andra fall än under a) sägs efter den löneklass (efter löneklass motsvarande den), löntagaren omedelbart före inträdet i reserven tillhörde;

e) för reserven tillhörande, förtidsavgångna eller i reserven utnämnda officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare, personal, som lönlös kvarstår i regemente (kår), i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet, samt officerare i väg- och vattenbyggnadskåren efter lägsta löneklassen eller den högre löneklass, löntagaren på grund av fullgjord tjänstgöring tillhör;

f) för underbefäl i reserv, som avgått från beställning på aktiv stat, efter den löneklass löntagaren omedelbart före inträdet i reserven tillhörde eller enligt vilken han eljest jämlikt för fredstid gällande bestämmelser äger uppbära lön, eller, där avgången ägt rum före den 1 juli 1940, efter den löneklass löntagaren med tillämpning av därefter gällande bestämmelser skulle hava tillhört;

endast i mån av därunder fullgjord tjänstgöring. För den, som innehar högre tjänstegrad än som svarar mot beställningen, utgår lönen efter den lönegrad och löneklass, vartill han skolat hänföras, därest hans befordran till den högre tjänstegraden berättigat till lön efter den mot tjänstegraden svarande lönegraden.

j) Reserven tillhörande, från aktiv stat, avgångsstat eller disponibilitetsstat pensionsavgången personal erhåller, i andra fall än under b) sägs, lön efter den lönegrad och löneklass eller lönegrad och löneklass motsvarande dem, vederbörande omedelbart före inträdet i reserven tillhörde eller, såvitt angår från disponibilitetsstat pensionsavgången personal, omedelbart före övergången till dylik stat tillhörde eller enligt vilka vederbörande vid tjänstgöring å disponibilitetsstat senast uppburit lön.

k) Reserven tillhörande förtidsavgången, reservanställd, reservutnämnd, värnpliktsavgången, aspirantanställd och övergångsanställd personal samt annat underbefäl i reserv än sist sagts ävensom officerare i väg- och vattenbyggnadskåren erhålla, i andra fall än under b) sägs, lön efter den lönegrad och löneklass, som vederbörande enligt för fred gällande avlöningsbestämmelser tillhör, med iakttagande därvid, att efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, fullgjord tjänstgöring i reserv eller på reservstat skall anses motsvara fredstjänstgöring under dubbelt så lång tid samt att löneklassuppflyttning icke må äga rum, förrän vederbörande tre år eller, då fråga är om uppflyttning till löneklasserna Ma 2—10, ett år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske.

b) för bataljonsläkare vid fältläkarkåren, bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren, marinläkare av 2. graden, marinläkarstipendiater och flygläkare av 2. graden efter lägsta löneklassen av den för bataljonsläkare bestämda lönegraden;

l) Bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marinläkare av 2. graden, marinläkarstipendiater och flygläkare av 2. graden erhålla lön efter lägsta löneklassen av den för bataljonsläkare bestämda lönegraden samt bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren efter lägsta löneklassen av den för bataljonsveterinär bestämda lönegraden. Lönen må dock utgå efter den högre löneklass vederbörande med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna om löneklassuppflyttning skolat tillhöra, därvid emellertid iakttages, att endast tjänstgöring fullgjord efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, må tagas i beräkning, att sådan tjänstgöring skall anses motsvara tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat, att uppflyttning icke må äga rum, förrän vederbörande tre år beräknas hava tillhört den löneklass, varifrån uppflyttning skall ske, samt att vad om hinder mot uppflyttning efter pensionsålders uppnående är stadgat ej skall äga tillämpning.

g) för reservkadetter vid flottan efter lägsta löneklassen av den för flaggkorpral bestämda lönegraden;

h) för i fredstid konstituerade landstormskaptener, landstormslöjtnanter och landstormsfänrikar efter respektive löneklasserna Oa 6, Oa 2 och Oc a i gällande fredsavlöningsreglemente.

Månadslön utgår, där densamma är beroende av löntagarens placering i ortsgrupp, till personal, som omförmäles under a), efter den ortsgrupp, vederbörandes förläggningsort vid krigstjänstgöringens början tillhörde, samt till övrig fast anställd personal efter den ortsgrupp, till vilken den

Månadslön utgår, där densamma är beroende av löntagarens placering i ortsgrupp, till personal, som omförmäles under a) och b), efter den ortsgrupp, vederbörandes förläggningsort vid krigstjänstgöringens början tillhörde, samt till övrig fast anställd personal efter den ortsgrupp, till vilken

för vederbörande vid samma tid gällande mantalsskrivningsorten hänföres.

2. För värnpliktiga — — — särskilda bestämmelser.

Aspiranter och kadetter, vilka ej konstituerats i officers eller motsvarande grad, räknas såsom värnpliktiga, i den mån ej under 1 mom. g) här ovan annorlunda stadgas.

Frivilliga likställas — — — annorlunda förordnar.

5. Beträffande andra — — — i månadslönen.

7. Fast anställd — — — till naturaförmåner.

I andra fall än i föregående stycke sägs inverkar högre tjänstegrad (tjänsteklasse) än som svarar mot innehavd beställning icke på den fast anställda personalens månadslön.

17 §.

Övergående bestämmelser.

1. Personal på övergångsstat ävensom från sådan stat avgången, reserven tillhörande personal äger uppbära månadslön med belopp motsvarande $\frac{1}{12}$ av årslönen enligt det för likställd personal å aktiv stat gällande fredsavlöningsreglementet i den

den för vederbörande vid samma tid gällande mantalsskrivningsorten hänföres.

2. För värnpliktiga — — — särskilda bestämmelser.

Beträffande aspiranter och kadetter skall iakttagas vad enligt 2 a mom. stadgas.

Frivilliga likställas — — — annorlunda förordnar.

2 a. I fråga om aspiranter och kadetter äger Kungl. Maj:t förordna, att månadslön icke skall utgå eller ock utgå enligt särskilda grunder.

5. Beträffande andra — — — i månadslönen.

Uppgår månadslönen för beställningshavare på avgångsstat eller disponibilitetsstat, vilken innehar för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning, icke till det belopp, vederbörande ägt uppbära såsom avlöning på avgångsstat respektive såsom disponibilitetsarvode jämte därå belöpande tilläggsförmåner, skall månadslönen ökas med skillnaden.

7. Fast anställd — — — till naturaförmåner.

löneklass (löneklass motsvarande den), enligt vilken vederbörande löntagare uppbär eller vid inträdet i reserven uppbär avlöning på övergångsstat; och skall lönen därvid utgå efter den ortsgrupp, till vilken den för löntagaren vid krigstjänstgöringens början gällande mantalsskrivningsorten hänföres.

2. Furirer på reservstat vid Gotlands trupper samt furirer i reserv, som avgått från nämnda stat, äga uppbära månadslön med belopp, motsvarande $\frac{1}{12}$ av årslönen för furir på aktiv stat enligt gällande fredsavlöningsreglemente beräknad efter en tjänstetid av 72 månader för furir på reservstat och 84 månader för furir i reserv.

3. I övrigt skola föreskrifterna i detta reglemente i tillämpliga delar gälla för den personal, som avses i 1 och 2 mom.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1944, dock att för löneklassplacering efter kungörelsens ikraftträdande skall så anses som om kungörelsens bestämmelser även dessförrinnan ägt tillämpning.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
25 februari 1944.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet följande.

Hittills vunna erfarenheter rörande tillämpningen av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) ha givit vid handen, att reglementet behöver förtydligas och kompletteras i vissa hänseenden. Väl synas några mera vägande erinringar knappast vara att framställa mot de allmänna principer, som varit grundläggande vid reglementets utformning, i den mån fråga är om verkliga krigsförhållanden. Vad angår förhållandena under förstärkt försvarsberedskap och mobilisering har däremot avlöningssystemet visat sig vara mindre tillfredsställande och i behov av viss omläggning. Den hittillsvarande tillämpningen av bestämmelserna har sålunda givit anledning till anmärkningar i åtskilliga hänseenden.

Den 5 juni 1942 beslöt Kungl. Maj:t tillkalla särskilda utredningsmän med uppdrag att inom försvarsdepartementet verkställa en allmän översyn av avlöningsbestämmelserna för personal vid försvarsväsendet under beredskaps- och krigstjänstgöring. Utredningsmännen, vilka antogo benämningen 1942 års krigsavlönings-sakkunniga, avgåvo den 13 februari 1943 utlåtande med förslag till krigsavlöningsreglemente jämte följd författningar. Förslaget innebar i vissa avseenden långt gående förändringar och omläggningar i förhållande till gällande grunder för krigsavlöningsbestämmande. Den sakligt sett viktigaste förändringen utgjorde förslaget, att viss personal i försvarsväsendets reserver under krigstjänstgöring skulle avlönas i likhet med värnpliktiga. I denna del rönt förslaget allvarliga gensagor från praktiskt taget samtliga hörda myndigheters och personalsammanslutningars sida. Med hänsyn till de anmärkningar mot förslaget, som yppats under remissbehandlingen, ansåg jag icke detsamma böra läggas till grund för en framställning i ämnet till riksdagen.

På min hemställan beslöt emellertid Kungl. Maj:t den 12 november 1943, att frågan om revision av krigsavlöningsreglementet skulle inom försvarsdepartementet göras till föremål för fortsatt handläggning genom särskilt tillkallade sakkunniga. I anledning härav har inom departementet påbörjats en över-

arbetning av krigsavlöningsreglementet jämte tillhörande följd författningar. Därvid skola beaktas såväl 1942 års krigsavlöningsföreskrifts förslag jämte däröver avgivna yttranden som i övrigt vissa på Kungl. Maj:ts prövning beroende framställningar med förslag till ändringar på förevarande område. Denna utredning läser icke kunna slutföras inom sådan tid, att förslag till helt nytt krigsavlöningsreglemente kan föreläggas den nu församlade riksdagen.

Emellertid synes till riksdagen böra avlätas förslag om vissa omläggningar av mera begränsad räckvidd, vilkas genomförande framstår såsom särskilt angeläget. Jag syftar härvid närmast på frågorna om reglering av avlöningsförmåner under krigstjänstgöring för personal på övergångsstat och reservstat samt från nämnda stater avgången, reserven tillhörande personal ävensom för viss personal i krigsmaktens reserver. Det inom försvarsdepartementet pågående utredningsarbetet har ock i första hand inriktats på dessa frågor, varvid i en särskilt upprättad promemoria — i det följande benämnd *departementspromemorian* — angivits vissa riktlinjer för en förbättring av löneförmåner för bland annat berörda personalkategorier.

Över departementspromemorian ha, till följd av remiss, utlåtanden avgivits av *försvarsväsendets lönenämnd*, *försvarets civilförvaltning*, *chefen för försvarsstaben* samt *cheferna för armén, marinen och flygvapnet*. Vidare ha *Svenska officersförbundet*, *Centralstyrelsen för de svenska reservofficersförbunden*, *Svenska underofficersförbundet*, *Svenska reservunderofficersförbundet*, *Försvarsväsendets underbefälsförbund* samt *Civilmilitära tjänstemannaföreningen* beretts tillfälle yttra sig över promemorian.

I viss anslutning till de i departementspromemorian angivna synpunkterna samt med beaktande av under remissbehandlingen framkomna erinringar framlägger jag i det följande förslag om löneförmåner under krigstjänstgöring för *dels* personal på övergångsstat och reservstat ävensom från nämnda stater avgången, reserven tillhörande personal, *dels ock* viss personal i krigsmaktens reserver. I samband härmed har jag ansett mig böra upptaga jämväl några i departementspromemorian behandlade spörsmål beträffande vissa andra personalkategorier.

I det följande kommer jag vidare att, i anslutning till ett av försvarsväsendets lönenämnd i ämnet avgivet förslag, upptaga frågan om befordran av viss till övergångsstat tvångsvis överförd personal, vilken varit inkallad till längre tids tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap.

1. Avlöningsförmåner under krigstjänstgöring för personal på övergångsstat och reservstat ävensom från nämnda stater avgången, reserven tillhörande personal.

Departementspromemorian.

Enligt nuvarande bestämmelser utgår månadslönen för *personal på övergångsstat* ävensom för från sådan stat avgången, reserven tillhörande personal

efter löneklass motsvarande den, enligt vilken vederbörande uppbär eller omedelbart före inträdet i reserven uppbär avlöning på övergångsstat.

Denna föreskrift har, framhållas i departementspromemorian, för kompaniofficerare och underofficerare i åtskilliga fall medfört en såväl i förhållande till vederbörandes tjänstegrad som i jämförelse med övriga personalgrupper ogynnsam löneställning. Personal, som tvångsvis överförts till övergångsstat, ägde visserligen i mån av fullgjord tjänstgöring vinna uppflyttning till högre löneklass inom vederbörlig lönegrad och även vinna befordran till högre tjänstegrad i tur med den aktiva personalen. För befordran till högre lönegrad på övergångsstat krävdes emellertid, att vederbörande antingen uppehölle för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning eller eljest toges i anspråk för ständig tjänstgöring. Någon definition på vad som vore att anse såsom ständig tjänstgöring funnes icke meddelad. Innebörden av begreppet ständig tjänstgöring hade ock vållat stor osäkerhet och tvekan i tillämpningshänseende. Utöver den vederbörande åliggande minimitjänstgöringen hade personalen i stor utsträckning tagits i anspråk för längre tids tjänstgöring i följd, utan att tjänstgöringen räknats såsom ständig och berättigat till befordran till högre lönegrad. Krigstjänstgöring hade sålunda icke ansetts vara hänförlig till sådan tjänstgöring, som jämlikt kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater vore att betrakta såsom ständig tjänstgöring, och förty icke berättigat till befordran till högre lönegrad på övergångsstat, även om vederbörande varit inkallad till tjänstgöring i oavbruten följd sedan september 1939.

I utlåtande den 13 december 1943 över vissa framställningar om förbättrade löneförhållanden för personal på övergångsstat hade emellertid försvarsväsendets lönenämnd framlagt förslag i syfte att även viss angiven längre tids beredskapstjänstgöring skulle anses såsom ständig tjänstgöring och möjliggöra befordran till högre lönegrad på övergångsstat. Även vid bifall till lönenämndens förslag komme emellertid vid krigstjänstgöring vissa olägenheter att kvarstå i de fall, där befordran till högre lönegrad på övergångsstat icke kunde ifrågakomma, exempelvis då vederbörande redan tillträtt pension eller för sådan befordran föreskriven tjänstgöring icke fullgjorts. Särskilt ogynnsamma ställde sig de nuvarande bestämmelserna för vissa kompaniofficerare och underofficerare på övergångsstat i jämförelse med avlöningsförhållandena för den reservanställda personalen. Såsom exempel härpå kunde nämnas, att en officer, som tvångsvis överförts till övergångsstat såsom löjtnant med placering i löneklass Oa 3 och sedermera tillagts kaptens tjänstegrad, därest han icke konstituerats till högre tjänstegrad under krigstjänstgöring, uppbure lön såsom löjtnant i löneklass Oa 3 eller Oa 4, under det att en reservutnämnd kaptan uppbure lön lägst efter löneklass Oa 7. Därest, såsom i det följande föresloges, gynnsammare grunder för bestämmande av löneklass komme att tillämpas för bland annat reservanställd personal, framträdde behovet av en förbättrad löneställning för personal på övergångsstat ännu starkare.

I lönenämndens förberörda utlåtande hade även uttalats skäligheten av att såväl till övergångsstat frivilligt överförd personal som till övergångsstat tvångsvis överförda beställningshavare, vilka icke av lönenämnden föreslagits erhålla befordran till högre lönegrad på övergångsstat, liksom ock beställningshavare på reservstat i vissa fall bereddes en förbättrad löneställning vid tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap och mobilisering. Enligt lönenämndens mening borde i första hand tillses, att personal på övergångsstat och reservstat under sådan tjänstgöring icke erhöles lägre avlöning än i reserven utnämnd personal i motsvarande tjänstegrad.

Vad den till övergångsstat tvångsvis överförda personalen beträffade, ägde densamma såsom förut framhållits i mån av fullgjord tjänstgöring vinna uppflyttning till högre löneklass inom vederbörlig lönegrad. I syfte att bereda till övergångsstat tvångsvis överförda kompaniofficerare och underofficerare, som innehade högre tjänstegrad än som svarade mot beställningen på övergångsstat, månadslön enligt lönegrad svarande mot den tjänstegrad vederbörande innehade, syntes böra stadgas, att lönen skulle utgå efter den högre löneklass, vartill vederbörande vid befordran till mot tjänstegraden svarande lönegrad skolat hänföras. Med avseende å beställningshavare, som redan tillträtt pension, vore särskilt att märka, att skäl icke syntes föreligga att vid månadslönens bestämmande taga hänsyn till befordran till högre tjänstegrad i samband med eller efter avgång från övergångsstat (befordran i armén, i marinen, i flygvapnet o. s. v.).

Personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, ägde enligt för fred gällande bestämmelser icke rätt till löneklassuppflyttning. Vid tillämpning av nuvarande bestämmelser komme ifrågavarande personal på grund härav att, oberoende av tjänstetid, befordran och fullgjord tjänstgöring, under krigstjänstgöring åtnjuta lön efter löneklass motsvarande den, vartill vederbörande vid övergången till övergångsstat var hänförd. De i den förutnämnda kungörelsen sv. förf.-saml. 1925: 429 intagna bestämmelserna vore givetvis avfattade med hänsyn till föregående anställning på aktiv stat och personalen i fred åliggande tjänstgöring. För fall av längre tids tjänstgöring hade emellertid de nuvarande krigsavlöningsbestämmelserna, med hänsyn till för fred gällande föreskrifter, visat sig icke vara tillfredsställande. I sitt förenämnda utlåtande hade sålunda försvarsväsendets lönenämnd uttalat, att det syntes nämnden skäligt att bland annat personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, bereddes förbättrad löneställning vid tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap och mobilisering, varvid i första hand borde tillses, att personalen därunder icke erhöles lägre avlöning än i reserven utnämnd personal i motsvarande tjänstegrad.

De skäl, som i det föregående anförts för en förbättrad löneställning vid tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap och mobilisering för till övergångsstat tvångsvis överförd personal, ägde i allt väsentligt giltighet även för personal, som frivilligt överförts till övergångsstat. Det syntes vid sådant förhållande vara skäligt, att den till övergångsstat frivilligt överförda personalen i krigsavlöningshänseende helt likställdes med personal, som tvångsvis överförts till övergångsstat.

I sitt betänkande med förslag till författning angående *försvarsväsendets reservstater* ha 1942 års reservbefälssakkunniga, under erinran om att de sakkunniga i förslag till reservförordningar förordat en i jämförelse med tidigare gällande bestämmelser vidgad möjlighet till uppflyttning i löneklass för personal i försvarsväsendets reserver, anfört bland annat följande:

Det kunde synas ligga nära till hands att införa en liknande möjlighet även i fråga om personal å reservstat. Detta skulle emellertid för reservstatspersonalen, som ju åtnjuter lön året om och icke, som personalen i reserv, endast under jämförelsevis korta tjänstgöringsperioder, medföra omfattande ekonomiska konsekvenser. För fredsförhållanden synas icke heller för en dylik löneklassuppfattning kunna åberopas några billighetsskäl. De sakkunniga hava därför icke ansett sig böra föreslå någon förändring i förevarande avseende. Däremot vilja de sakkunniga i detta sammanhang ifrågasätta, huruvida icke i samband med pågående revision av krigsavlöningsreglementet en ändring borde vidtagas i syfte att förbättra reservstatspersonalens ekonomiska villkor under krigstjänstgöring. För närvarande gäller, att en beställningshavare å reservstat — med undantag för de fåtaliga fall, då befordran å reservstat äger rum — åtnjuter krigslön enligt löneklass motsvarande den vederbörande tillhörde vid överflyttningen till reservstat; möjlighet till uppflyttning i löneklass föreligger ej i annan mån än att vederbörande i vissa fall kan konstitueras till en högre grad. Enligt krigsavlöningsreglementet intager sålunda en beställningshavare å reservstat i ekonomiskt avseende en ofördelaktigare ställning än motsvarande befattningshavare i reserv, vilket med hänsyn till utbildning, föregående tjänstgöring m. m. knappast torde kunna anses befogat.

Försvarsväsendets lönenämnd har vidare i sitt förberörda utlåtande av den 13 december 1943 förordat, att beställningshavare på reservstat i vissa fall beredas förbättrad löneställning vid tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap och mobilisering.

Personalen på reservstat företer, anföres i departementspromemorian, med avseende å tjänstgörings- och avlöningsförhållanden enligt för fred gällande bestämmelser åtskilliga likheter med den personal, som frivilligt överförs till övergångsstat. Med hänsyn härtill syntes för officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare på reservstat ävensom för personal i reserven, som avgått från nämnda stat, bestämmelserna om månadslön böra utformas i saklig överensstämmelse med de för personal, som frivilligt överförs till övergångsstat, och från sådan stat pensionsavgången personal föreslagna bestämmelserna. I fråga om furirer på reservstat vid Gotlands trupper samt furirer i reserven, som avgått från nämnda stat, borde bestämmelserna utformas i överensstämmelse med gällande manskapsavlöningsreglemente, varvid löneklassen i förhållande till i månader beräknad tjänstetid borde angivas i enlighet med övergångsbestämmelserna till nämnda reglemente. I övrigt borde bestämmelserna i fråga anpassas efter vad som skulle gälla för övrig reservstatspersonal.

Yttranden.

Av de hörda myndigheterna ha *försvarsväsendets lönenämnd* samt *cheferna för armén, marinen och flygvapnet* tillstyrkt det i departementspromemorian

skisserade förslaget eller lämnat detsamma utan saklig erinran. *Chefen för försvarsstaben* har ansett, att för personal på övergångsstat och reservstat löneklassuppflyttning borde ske enligt samma grunder, som skulle gälla för reservanställd personal.

Försvarets civilförvaltning har påyrkat vissa jämkningar i förslaget och i sådant hänseende anfört huvudsakligen följande.

Vidkommande frågan om löneställningen för personal på övergångsstat och reservstat är jämväl civilförvaltningen av den meningen att till dessa personalkategorier hörande beställningshavare, som tagas i anspråk för längre tids krigstjänstgöring, skäligen böra erhålla en bättre löneställning än som med nu gällande regler kan beredas vederbörande. Arméförvaltningens förutvarande civila departement har också vid skilda tillfällen bragt denna fråga på tal. Om ämbetsverket sålunda principiellt sett biträder den tanke, som legat till grund för de i den remitterade promemorian väckta förslagen i förevarande avseende, synes det dock ämbetsverket tveksamt om den utformning förslagen erhållit kan anses vara ur alla synpunkter tillfredsställande. Civilförvaltningen har därvid särskilt fäst sig vid de föreslagna bestämmelserna om att ifrågavarande personalkategorier skulle för löneklassplacering äga taga i beräkning såväl under tidigare tjänstgöring på aktiv stat som efter överföring till övergångsstat eller reservstat fullgjord tjänstgöring vare sig denna infallit före eller efter den förstärkta försvarsberedskapens intagande. Kravet på en förbättrad löneställning för dessa personalkategorier har i främsta rummet grundats just på den långvariga beredskapstjänstgöring, som måst åläggas personalen. Under sådana förhållanden synes det knappast påkallat att i förevarande hänseende taga hänsyn till före beredskapstiden fullgjord tjänstgöring i vidare mån än detta må ske enligt de för fred gällande avlöningsbestämmelserna. Visserligen kan det måhända sägas, att för åstadkommande av största möjliga likhet i förevarande avseende med den reservanställda personalen en tillgodoräkning av fullgjord tjänstgöring bör ske i vidare omfattning än nyss sagts. Även om detta rent teoretiskt sett kan anses riktigt måste en löneklassplacering för ifrågavarande personalkategorier efter de i promemorian angivna riktlinjerna bli förenad med åtskilliga rent praktiska svårigheter. Erfarenheterna giva nämligen vid handen att några samlade uppgifter om personalens tidigare tjänstgöring i åtskilliga fall saknas. Ett införskaffande av uppgifter härom, avseende längesedan förfluten tid, måste bli synnerligen tidsödande och arbetskrävande och i vissa fall, såsom exempelvis beträffande numera nedlagda förband, knappast vara möjligt utan omfattande undersökningar av förbandens arkiverade handlingar. Med hänsyn till de svårigheter, som alltså enligt civilförvaltningens mening skulle vara förenade med ett genomförande av det härutinnan föreliggande förslaget, kan ämbetsverket icke tillstyrka detsamma i oförändrat skick. På sätt förut anförts måste det emellertid anses angeläget att något åtgöres för åstadkommande av en förbättrad löneställning åt viss övergångsstats- och reservpersonal. Civilförvaltningen har därför övervägt om icke ett någorlunda godtagbart resultat skulle kunna åstadkommas efter mera summariska regler än de i promemorian föreslagna.

Sålunda synes löneklassuppflyttning böra medgivas med tillgodoräkning allenast av tjänstgöring fullgjord efter den förstärkta försvarsberedskapens intagande den 2 september 1939. Genom en sådan begränsning torde de förut anförda praktiska svårigheterna i väsentlig grad elimineras. För beställningshavare på övergångsstat med lön enligt lönegraderna O1 och O2 samt Uo 1 och Uo 2 enligt 1927 års officersavlöningsreglemente samt beställningshavare å

reservstat i motsvarande löneläge synes, i den mån vederbörande innehar högre tjänstegrad än som svarar mot den innehavande beställningen, lön böra utgå efter lägsta löneklassen i den mot tjänstegraden svarande lönegraden och uppflyttning till högre löneklass kunna äga rum i mån av fullgjord tjänstgöring i den högre tjänsteställningen efter ovan angiven tidpunkt den 2 september 1939. Vid tjänstgöringstidens beräkning torde få tillämpas de regler, som gälla för den till övergångsstat tvångsvis överförda personalen. Beträffande innehavandet av högre tjänstegrad än som svarar mot vederbörlig beställning ifrågasätter civilförvaltningen, om anledning föreligger att räkna med annan gradbefordran än i regemente, i flottan o. s. v. och högst dylik befordran till kapten respektive fanjunkare (motsvarande).

Nu ifrågasatta regler böra gälla även för motsvarande reserven tillhörande personal, som avgått från övergångsstat och reservstat.

Från de över departementspromemorian hörda *personalsammanslutningarnas* sida ha några sakliga erinringar icke framställts mot det i promemorian på förevarande punkt föreslagna.

Departements-
chefen.

För all personal, som är underkastad krigsavlöningsreglementets tillämpning, gäller att uppflyttning till högre löneklass må äga rum endast i den mån Kungl. Maj:t sådant föreskriver. Dylik föreskrift har meddelats att tills vidare gälla under förstärkt försvarsberedskap. För närvarande synes anledning icke föreligga att vidtaga någon ändring härutinnan. I händelse av krig eller eljest vid skärpning av nuvarande läge torde emellertid frågan om löneklassuppflyttning böra tagas under förnyat övervägande.

I fråga om löneställningen för personal på övergångsstat och reservstat samt från nämnda stater pensionsavgången, reserven tillhörande personal ha erinringar särskilt riktats mot att kompaniofficerare och underofficerare vid tjänstgöring under tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt, i många fall erhålla lägre avlönning än reservanställd personal i motsvarande tjänstegrad. Detta förhållande sammanhänger främst med att personal, som frivilligt överförts till övergångsstat eller som övergått till reservstat, enligt nuvarande bestämmelser oberoende av befordran till högre tjänstegrad vid tjänstgöring under beredskap och i krig — därest icke konstituering sker till högre tjänstegrad — erhåller lön enligt den lönegrad, vilken vederbörande tillhörde vid avgången från aktiv stat. Särskilt med hänsyn till personalens föregående utbildning och anställning på aktiv stat framstår det emellertid såsom otillfredsställande, att densamma i vissa fall får åtnöjas med lägre lön än motsvarande reservanställd personal. Jag biträder fördenskull det i departementspromemorian framförda förslaget, att lönen för kompaniofficerare och underofficerare på övergångsstat och reservstat samt från nämnda stater pensionsavgången, reserven tillhörande personal skall utgå lägst efter den lägsta löneklassen inom den mot tjänstegraden svarande lönegraden.

Personal, som tvångsvis överförts till övergångsstat, äger enligt för fred gällande bestämmelser för löneklassuppflyttning tillgodoräkna sig före uppnådd pensionsålder fullgjord tjänstgöring enligt vissa närmare angivna grunder. Vad i promemorian föreslagits i fråga om bestämmande av löne-

klass för sagda personal överensstämmer i sak med vad som för närvarande gäller. För egen del ifrågasätter jag icke någon avvikelse från förslaget på denna punkt.

I fråga om beräkning av tjänstgöringstid för uppflyttning i högre löneklass av personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, samt av personal på reservstat bör hänsyn tagas till vad härutinnan kan komma att föreskrivas för den reservanställda personalen. Personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, samt personal på reservstat är för närvarande varken i fred eller under krigs- och beredskapsförhållanden berättigad att inom vederbörlig lönegrad vinna uppflyttning i högre löneklass, oavsett längden av fullgjord tjänstgöring. Enligt det i promemorian skisserade förslaget skulle ifrågavarande personalkategorier för löneklassplacering äga taga i beräkning såväl tidigare i anställning på aktiv stat som efter överföringen till övergångsstat eller reservstat fullgjord tjänstgöring, vare sig denna infallit före eller efter den förstärkta försvarsberedskapens intagande. Gentemot detta förslag har försvarets civilförvaltning bland annat anmärkt, att ett genomförande av detsamma måste bliva förenat med praktiska svårigheter. Införskaffandet av uppgifter om tjänstgöringsförhållanden, avseende längesedan förflutna tidsperioder, skulle enligt ämbetsverkets mening bliva synnerligen tidsödande och arbetskrävande och i vissa fall, såsom exempelvis beträffande numera nedlagda förband, knappast låta sig göra utan omfattande undersökningar av förbandens arkiverade handlingar. Civilförvaltningen har för sin del förordat, att för löneklassuppflyttning må tagas i beräkning allenast tjänstgöring, som fullgjorts efter den förstärkta försvarsberedskapens intagande den 2 september 1939, med tillämpning därvid av de regler, som gälla för den till övergångsstat tvångsvis överförda personalen. De av civilförvaltningen sålunda anförda synpunkterna torde icke kunna fränkännas sakligt fog, helst som det här gäller att bereda personalen ekonomisk kompensation just på grund av den beredskapstjänstgöring, som ålagts densamma. För egen del anser jag mig med hänsyn härtill böra förorda den begränsningen i förhållande till det i promemorian framförda förslaget, att allenast tid, som infallit efter den 2 september 1939, må tagas i beräkning för bestämmande av löneklass för sagda personal. Såsom förut framhållits, anser jag i övrigt bestämmelserna för ifrågavarande personalgrupper böra utformas i saklig överensstämmelse med föreskrifterna för den reservanställda personalen. I anslutning till vad jag i det följande kommer att föreslå för viss reservpersonal, förordar jag fördenskull, att personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, samt personal på reservstat ävensom från nämnda stater pensionsavgången personal medgives rätt att under tid då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt vinna uppflyttning till högre löneklass i mån av — efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes — fullgjord tjänstgöring. Såsom civilförvaltningen förutsatt, bör härvid tjänstgöringen anses motsvara tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat. Det må framhållas, att detta givetvis icke innebär förkortning av den minimitid om tre år, varunder vederbörande med tillämpning av fredsbestämmelserna för aktiv personal skolat tillhöra en viss löneklass, innan uppflyttning kan ske.

Vad här ovan sagts om personal, som frivilligt överförs till övergångsstat, och om personal på reservstat gäller även beträffande bataljonsläkare vid fältläkarkåren m. fl. läkare samt bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren.

-- 2. Avlöningsförmåner under krigstjänstgöring för viss personal i krigsmaktens reserver.

Departementspromemorian.

I skrivelse den 6 november 1942 med förslag till förordningar angående personal i arméns, marinens och flygvapnets reserver anförde, såsom i departementspromemorian framhålles, 1942 års reservbefälsakkunniga i fråga om lönegrads- och löneklassplacering i fredstid för den personal, varom här är fråga, i huvudsak följande.

Huvudregeln för reservpersonalens avlöningsförhållanden är för närvarande, att denna personal under tjänstgöring avlönas enligt samma grunder som motsvarande personal på aktiv stat. Härutinnan förutsätta de sakkunniga ingen ändring.

Vad beträffar löneklassplacering av reservpersonalen gäller för närvarande, att denna personal från början placeras i lägsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad och att för uppflyttning i löneklass erfordras effektiv tjänstgöring under samma tid som i militära avlöningsreglementet föreskrives för löneklassuppflyttning av personal på aktiv stat d. v. s. sammanlagt tre år. Sistberörda förhållande har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för kritik från personalhåll. Sålunda har påpekats, att med nuvarande fordran på tre års effektiv tjänstgöring en löneklassuppflyttning så gott som aldrig kunde komma till stånd. Särskilt orättvist har detta ansetts vara i fråga om den äldre personal som inkallats till beredskapstjänst. Lönen enligt krigsavlöningsreglementet är nämligen baserad på vederbörandes löneförmåner i fred.

De sakkunniga vilja för sin del tillstyrka, att de nuvarande reglerna för löneklassuppflyttning för reservpersonalen uppmjukas, så att sådan uppflyttning kan komma även den personal till godo, som endast fullgör sin åliggande fredstjänstgöring, något som nu icke är fallet. Särskilt ur synpunkten att låta äldre reservpersonal, som inkallas till beredskapstjänstgöring, komma i en fördelaktigare löneställning än som nu är möjligt, synes det vara angeläget att omarbete de nuvarande bestämmelserna i ämnet. Emellertid anse sig de sakkunniga icke kunna tillstyrka en anordning, enligt vilken reservpersonalen skulle i fråga om löneklassuppflyttning helt likställas med den aktiva personalen. Detta synes de sakkunniga knappast vara rimligt vare sig ur saklig eller statsekonomisk synpunkt. Efter att ha dryftat ett flertal tänkbara alternativ för frågans lösning ha de sakkunniga funnit sig böra föreslå, att löneklassuppflyttning för reservpersonalen sker i hälften så snabb takt som för den aktiva personalen, d. v. s. i allmänhet efter att ha tillhört en och samma löneklass i sex år. Det praktiska resultatet härav blir exempelvis, att en löjtnant kommer upp i löneklassen Oa 4 vid 32 å 33 års ålder, att en vid cirka 36 års ålder till kapten utnämnd reservofficer vid 54 års ålder kommer upp i den högsta löneklassen för kapten, att en underofficer kommer upp i löneklassen UO 2 vid 32 å 33 års ålder samt att en vid cirka 38 års ålder till fanjunkare utnämnd underofficer vid cirka 50 års ålder kommer upp i den näst högsta löneklassen, UO 6.

Den sålunda föreslagna regeln måste emellertid kompletteras med en bestämmelse av innebörd, att fullgjord effektiv tjänstgöring berättigar till löneklassuppflyttning på samma sätt som för närvarande.

I den på grundval av reservbefälssakkunnigas förslag till 1943 års riksdag avlåtna propositionen nr 143 angående krigsmaktens reservpersonal anförde föredragande departementschefen i fråga om lönegrads- och löneklassplacering bland annat följande (s. 53 och 54).

Såsom fredstjänstgöring torde i avlöningshänseende böra betraktas tjänstgöring, som åligger vederbörande enligt de blivande förordningarna om reserverna och äger rum under sådana förhållanden att särskilda krigs- eller beredskapsavlöningsbestämmelser icke äro tillämpliga. Avlöning till personal i reserverna under dylik fredstjänstgöring anser jag, i likhet med de sakkunniga, böra utgå såsom hittills och alltså i princip enligt samma grunder som för motsvarande personal på aktiv stat.

Frågan om beredskapsinkallades avlöning bör emellertid enligt min mening icke vara avgörande för regleringen av avlöningsförmånerna under ordinarie fredstjänstgöring, allrahelst som krigsavlöningsreglementet för närvarande är föremål för översyn. Löneklassplaceringen under ordinarie tjänstgöring synes tvärtom böra bestämmas utan avseende å annan tjänstgöring. Från denna utgångspunkt torde tillräckliga skäl icke föreligga att fråga hittills gällande principer för löneklassuppflyttning.

Vid behandling av propositionen anförde riksdagen i den del varom här är fråga (skrivelse nr 450, s. 11 och 12) följande.

I likhet med de sakkunniga och departementschefen har riksdagen funnit, att avlöningen till personal i reserverna under fredstjänstgöring, som åligger vederbörande enligt de blivande förordningarna om reserverna och äger rum under sådana förhållanden att särskilda krigs- eller beredskapsavlöningsbestämmelser icke äro tillämpliga, liksom hittills bör utgå enligt samma grunder som för motsvarande personal på aktiv stat.

Vidkommande frågan om reglerna för löneklassuppflyttning har riksdagen, jämväl i likhet med departementschefen, funnit tillräckliga skäl icke vara för handen att för reservpersonalens del införa andra regler än för den aktiva personalen, nämligen att för löneklassuppflyttning skall fordras en effektiv tjänstgöring av sammanlagt tre år. Hittills gällande bestämmelser för reservpersonalen i förevarande avseende böra alltfört äga tillämpning. Till stöd härför har riksdagen ansett kunna anföras, att reservpersonalens ordinarie tjänstgöring icke är av den omfattning, att därunder utgående lön kan bli av betydelse för vederbörandes bedömande av lämpligheten att åtaga sig anställning i reserven med därmed förbunden tjänstgöringsskyldighet i fredstid. Riksdagen har emellertid förutsatt, att frågan om reglerna för löneklassuppflyttning och avlöningsförmånerna över huvud taget för reservpersonal under beredskaps- och krigstjänstgöring skall komma att upptagas till prövning av Kungl. Maj:t i samband med pågående översyn av krigsavlöningsreglementet. Enligt riksdagens mening måste nämligen frågan om löneförmånerna för reservpersonalen under dylik tjänstgöring bedömas ur andra synpunkter, än när det gäller spörsmålet om löneförmånerna under normal fredstjänstgöring, enär reservpersonalen under annan tjänstgöring än vanligen förekommande fredstjänstgöringsperioder kan vara helt beroende av med anställningen i reserven förenade löneförmåner.

Med anledning av riksdagens sålunda gjorda uttalande har i departementspromemorian upptagits till närmare prövning frågan om den löneklass efter

vilken lönen skall utgå för förtidsavgången, reservanställd, värnpliktsavgången, övergångsanställd och aspirantanställd reservpersonal under beredskaps- och krigstjänstgöring.

Såsom 1942 års reservbefälssakkunniga framhållit, syntes — anföres i promemorian — varken ur saklig eller statsekonomisk synpunkt skäl vara för handen att i förevarande avseende helt likställa reservpersonalen med personal på aktiv stat. Därest emellertid en förbättring av reservpersonalens löneförmåner ansåges böra ske, torde en tänkbar lösning av frågan vara, att — i överensstämmelse med nämnda sakkunnigas förslag — reservpersonalen medgäves att för bestämmande av löneklass likställa *anställning* i reserv i sex år med tre års anställning på aktiv stat. För att icke denna beräkningsgrund vid längre tids beredskaps- och krigstjänstgöring skulle bli mindre förmånlig än nuvarande regler för löneklassuppflyttning, måste emellertid, likaså i överensstämmelse med nämnda sakkunnigas förslag, ifrågavarande lönetursregel kompletteras med en bestämmelse av innebörd, att *tjänstgöring*, som med tillämpning av de för motsvarande personal på aktiv stat gällande bestämmelserna berättigade till löneklassuppflyttning, skulle anses motsvara anställning i reserv under dubbelt så lång tid. För bestämmandet av den löneklass, efter vilken lönen skulle utgå, erfordrades vidare en föreskrift om att vad i militära avlöningsreglementet och manskapsavlöningsreglementet stadgades om uppflyttning till högre löneklass vid ingången av kalenderkvartal eller kalendermånad, om uppskov med löneklassuppflyttning på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring samt om löneklassplacering vid befordran skulle äga motsvarande tillämpning vid bestämmandet av löneklass enligt krigsavlöningsreglementet. Vid bestämmandet av löneklass i högre lönegrad på grund av befordran till högre tjänstegrad (tjänsteställning, tjänsteklass) borde dock tagas i beräkning den tid av högst sex år (för furir i lägre löneklass än Ma 10 två år), varunder vederbörande beräknades ha tillhört löneklassen närmast under den, till vilken han på grund av befordran skulle hänföras.

Enligt 14 § 3 mom. andra stycket reservbefälskungörelsen för armén och motsvarande stadganden i reservbefälskungörelserna för marinen och flygvapnet skulle hinder ej föreligga mot uppflyttning till högre löneklass efter pensionsålders uppnående. Med hänsyn härtill torde något förbud mot tillträddande av lön efter högre löneklass efter uppnådd pensionsålder icke böra stadgas i förevarande sammanhang.

Någon motsvarighet till den för personal på aktiv stat gällande föreskriften, att beställningshavaren skulle ha under minst fyra femtedelar av den tid, som erfordrades för vinnande av uppflyttning till högre löneklass, bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst, torde icke böra föreskrivas. Med de ifrågasatta föreskrifterna för bestämmande av löneklass kunde denna bestämmelse, den s. k. fyra femtedelsregeln, få betydelse endast för det fall, att vederbörande under treårsperioden närmast efter tillträddandet av lön enligt viss löneklass fullgjort tjänstgöring under minst fyra femtedelar men under mindre än tre hela år. Ett slopande

av fyra femtedelsregeln kunde visserligen i enstaka fall medföra någon försämring i förhållande till nuvarande bestämmelser. Med hänsyn till den avsevärda förbättring i lönehänseende, som de ifrågasatta bestämmelserna i stort sett innebure, syntes man emellertid kunna bortse från de sällan förekommande fall, då en försämring i förhållande till nuvarande lönetursberäkning kunde inträffa.

Den av riksdagen förordade omprövningen av reservpersonalens avlöningsförhållanden under beredskaps- och krigstjänstgöring hade närmast motiverats med att personalen under det nuvarande beredskapstillståndet tagits i anspråk för tjänstgöring under mera avsevärda tidsperioder. I anslutning härtill syntes, såsom alternativ till det i det föregående skisserade förslaget, kunna övervägas att såsom villkor för erhållande av månadslön enligt de förordade grunderna uppställa fordran jämväl på viss efter den 2 september 1939 fullgjord tjänstgöring i reserven, förslagsvis minst ett års tjänstgöring. Emellertid torde den reservpersonal, som innehade så lång tids anställning i reserven, att med tillämpning av de ifrågasatta beräkningsgrunderna högre löneklass än den lägsta inom lönegraden kunde ifrågakomma, numera ha fullgjort minst ett års beredskapstjänstgöring. De enstaka fall, då personal i reserven varom här vore fråga ännu icke fullgjort minst ett års beredskapstjänstgöring, torde inskränka sig till sådan personal som på grund av sin civila anställning icke finge inkallas till tjänstgöring. En föreskrift om ett års beredskapstjänstgöring såsom villkor för erhållande av månadslön enligt de ifrågasatta nya beräkningsgrunderna torde sålunda icke få större praktisk betydelse. Å andra sidan syntes en eventuell kvalifikationstid knappast böra sättas högre än till ett år.

Det borde framhållas, att införandet av en särskild kvalifikationstid för erhållande av månadslön enligt de ifrågasatta reglerna erfordrade särskilda föreskrifter om den löneklass, enligt vilken lönen skulle utgå, innan kvalifikationstiden uppnåts.

Yttranden.

Vad i departementspromemorian anförts rörande förbättring av löneförmånerna under beredskaps- och krigstjänstgöring för reservpersonalen har tillstyrkts eller lämnats utan saklig erinran av *försvarsväsendets lönenämnd*, *chefen för försvarsstaben* samt *cheferna för armén, marinen och flygvapnet*. *Försvarets civilförvaltning* har påyrkat vissa jämkningar i begränsande riktning, varemot flertalet *personalsammanslutningar* framställt önskemål om längre gående förbättringar än enligt det i promemorian skisserade förslaget.

Ur de avgivna yttrandena må följande återgivas.

Försvarsväsendets lönenämnd: I utlåtande den 17 december 1942 över 1942 års reservbefälssakkunnigas förslag till förordningar angående personal i arméns, marinens och flygvapnets reserver uttalade lönenämnden, att det kunde ifrågasättas, huruvida reservpersonalens lönetursrätt borde utformas efter den jämförelsevis gynnsamma regel som de sakkunniga föreslagit eller att i fråga om reservpersonalen skulle medgivas att för bestämmande av löneklass anställning i reserv i sex år finge likställas med tre års anställning på

aktiv stat. Därest emellertid löneturen för ifrågavarande personal borde grundas på ett system med löneklassuppflyttningar efter viss *tjänstetid* inom en och samma löneklass, syntes någon mera avgörande invändning knappast kunna riktas mot den av de sakkunniga förordade avvägningen av kvalifikationstiden för sådan uppflyttning. Ett system med längre tidsintervaller skulle nämligen bliva av ringa praktisk betydelse för den därav berörda personalen.

Vad lönenämnden sålunda uttalat avsåg reservpersonalens avlöningsförhållanden under densamma åliggande fredstjänstgöring. När nu de sakkunnigas förslag i departementspromemorian förordas till genomförande under beredskaps- och krigstjänstgöring, synas de betänkligheter, som kunde hysas mot förslaget, då det gällde fredsförhållanden, böra vika. Att — såsom i promemorian alternativt ifrågasatts — krav på särskild kvalifikationstid skulle uppställas för erhållande av månadslön enligt ifrågavarande gynnsamma löneklassplaceringsregel, kan lönenämnden därför icke finna påkallat.

Försvarets civilförvaltning: Även för personal i reserven föreslås i promemorian en förbättrad löneställning. Då kraven på en dylik förbättring för övergångsstats- och reservstatspersonalen i viss mån motiverats med de reservpersonalen tillkommande förmånerna, vill det synas som om de föreslagna åtgärderna för reservpersonalen skulle leda till vissa ojämnheter även i fortsättningen.

Vad beträffar det föreslagna systemet för löneklassplacering av viss reservpersonal avviker detsamma i olika avseenden från hittills tillämpade regler. Det är att befara, att härigenom kommer att vållas åtskillig osäkerhet i tillämpningen. Bibehållande av treårsintervaller för löneklassplacering synes därför vara att förorda. Beträffande tjänstgöringstidens beräkning bör emellertid hinder icke möta att tillämpa sådan dubbelräkning, som medges för den till övergångsstat tvångsvis överförda personalen, dock allenast i vad avser tid efter försvarsberedskapens intagande den 2 september 1939.

Skulle en lösning enligt nu angivna riktlinjer icke anses tillfyllest för att tillförsäkra vederbörande en såsom skälig ansedd lön, skulle man måhända kunna tänka sig att övergå till ett rent schablonmässigt system, där lönen oavsett längden av fullgjord tjänstgöring utginge efter viss i förhållande till vederbörandes levnadsålder bestämd löneklass. Sålunda kunde exempelvis en kapten intill 45 års ålder erhålla lön efter lägsta löneklassen i kaptenslönegraden, under åren mellan 45 och 50 år efter närmast högre löneklass o. s. v. för att vid 55 års ålder få slutlön i kaptenslönegraden.

Måhända kan man tänka sig en kombination av detta system med de förut angivna reglerna.

Centralstyrelsen för de svenska reservofficersförbunden: Ett av chefen för armén tidigare framfört förslag om löneklassuppflyttning vart tredje år för reservpersonalen bör godtagas att gälla under den tid, krigsavlöningsreglementet är tillämpligt. Därest emellertid förslaget om uppflyttning först vart sjätte år skulle accepteras, böra bestämmelserna så utformas, att någon försämring av de enligt nu gällande föreskrifter föreliggande möjligheterna till löneklassuppflyttning icke inträder genom borttagandet av den s. k. fyra femtedelsregeln. För införandet av särskild kvalifikationstid föreligga enligt förbundets mening icke några bärande skäl.

Svenska reservunderofficersförbundet: Förbundet erinrar om att förbundet tidigare i olika sammanhang anført, att reservpersonalen vid tjänstgöring under beredskap och krig borde erhålla avlöning i full paritet med motsvarande personal på aktiv stat. Förbundet hänvisar dessutom till sin framställning den 10 november 1943 angående löneklassplacering för reservpersonal under beredskaps-tjänstgöring, vari förbundet uttalat, att vid inkallelse till beredskaps- och krigstjänstgöring reservpersonalen borde kon-

stitueras att för tjänstgöringstiden uppbära lön enligt den löneklass, som tillkommer motsvarande årsklass på aktiv stat.

Förbundet kan icke finna, att den i promemorian föreslagna löneklassuppflyttningen skulle medföra en rättvis lösning av föreliggande problem. Enligt förbundets uppfattning tala sakliga skäl för reservpersonalens likställighet i lönehänseende med motsvarande personal på aktiv stat. Denna sin uppfattning grundar förbundet på det faktum, att någon mera påvisbar skillnad i tjänstbarhets- eller tjänstgöringshänseenden för närvarande icke torde finnas mellan de olika fast anställda underofficerskategorierna. För principen full paritet i lönehänseende med motsvarande personal på aktiv stat av samma årsklass tala framförallt de sociala skälen, att vad reservunderofficerarna beträffar det till övervägande del gäller familjeförsörjare samt att personalen under långvarig tjänstgöring blir helt beroende av de med reservanställningen förenade förmånerna.

Försvarväsendets underbefälsförbund: Enligt förbundets mening kan man knappast hävda, att förslaget fullt beaktar det av 1943 års riksdag gjorda påpekandet, att reservpersonalen under annan tjänstgöring än vanligen förekommande fredstjänstgöring kan vara helt beroende av med anställningen i reserven förenade löneförmåner. Om så anses vara förhållandet, synes anledning knappast föreligga att ge reservpersonalen en sämre löneställning än den jämnåriga beställningshavaren på aktiv stat.

Enligt förbundets mening skulle införandet av en särskild kvalifikations- tid motverka ett av de väsentligaste syftemålen med de föreslagna reglerna, nämligen att för i främsta rummet äldre reservpersonal redan vid påbörjandet av tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap eller vid mobilisering säkerställa den löneställning, som med hänsyn till den sannolika försörjningsbördan kan bedömas skälig.

Beträffande reserven tillhörande förtidsavgången, reservanställd, reservutnämnd, värnpliktsavgången, aspirantanställd och övergångsanställd personal samt annat underbefäl i reserven än sistsagda personal ävensom officerare i väg- och vattenbyggnadskåren har ifrågasatts, att personalen skulle äga att för uppflyttning i högre löneklass taga i beräkning även tid, varunder vederbörande utan att ha fullgjort tjänstgöring tillhört reserven. Förslaget innebär i sak, att av den tid, vederbörande icke tjänstgjort, hälften skulle få tagas i beräkning för löneklassuppflyttning. Med hänsyn särskilt till de kostnader, som ett genomförande av förslaget i denna del skulle innebära, kan jag icke tillstyrka en så långt gående förbättring av reservpersonalens avlöningsförmåner. Emellertid synes det mig skäligt, att den reservpersonal, varom här är fråga, vid tjänstgöring under beredskap och krig erhåller någon förbättring i nu utgående avlöningsförmåner. En dylik förbättring torde på sätt försvarets civilförvaltning föreslagit kunna åstadkommas genom att tjänstgöring fullgjord efter den 2 september 1939 medges dubblerad på sätt gäller för den till övergångsstat tvångsvis överförda personal, vilken icke uppehåller för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning eller eljest tages i anspråk för ständig tjänstgöring. Jag förordar sålunda, att för här avsedd personal tjänstgöring, som fullgjorts efter tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, anses motsvara tjänstgöring under dubbelt så lång tid i beställning på aktiv stat.

Departements-
chefen

3. Avlöningsförmånerna för vissa nytillkomna personalgrupper, för personal i arvodesbefattning, m. m.

I *departementspromemorian* ha, förutom frågan om löneförmånerna för personal å övergångsstat och reservstat samt i krigsmaktens reserver, upptagits några spörsmål berörande jämväl andra kategorier av fast anställd personal (5 § 1 mom. krigsavlöningsreglementet).

Under 5 § 1 mom. a) krigsavlöningsreglementet böra, anföras i *promemorian*, intagas de efter utfärdandet av krigsavlöningsreglementet nytillkomna personalkategorierna volontärer över stat och manskap på civilanställningsstat.

Gällande fredsavlöningsbestämmelser för innehavare av arvodesbefattningar, avsedda att bestridas av pensionerad militär personal, återfinnas i Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1942. Enligt brevet äger innehavare av arvodesbefattning uppbära arvode till belopp, motsvarande lönen enligt militära avlöningsreglementet i den löneklass, till vilken arvodesbefattningen enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser är hänförd. Tills vidare skall arvodesbefattning i första hand besättas med lämplig, till övergångsstat tvångsvis överförd beställningshavare. Enligt av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelade beslut ha till innehavare av arvodesbefattning förordnats även personal, som frivilligt överförts till övergångsstat, ävensom personal på avgångsstat och reservstat samt reservanställd personal. Då enligt gällande bestämmelser allenast sådan innehavare av arvodesbefattning, som tillhör reserven såsom pensionsavgången, skall uppbära månadslön efter den löneklass, till vilken arvodesbefattningen hänförs (5 § 1 mom. a) krigsavlöningsreglementet), under det att annan innehavare av sådan befattning skall åtnjuta den månadslön, som tillkommer honom i hans egenskap av beställningshavare på övergångsstat, avgångsstat, reservstat eller i reserven, har Kungl. Maj:t i samband med beslut om förordnande å arvodesbefattning av annan sådan beställningshavare för åstadkommande av enhetlighet i fråga om avlöningen plägat föreskriva, att vederbörande skall överföras på fredsstat.

Genom att i stället stadga, anföras i *departementspromemorian*, att innehavare av för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning skulle åtnjuta månadslön efter den löneklass, till vilken arvodesbefattningen vore hänförd, komme samtliga arvodestagare att bliva underkastade krigsavlöningsreglementet. Överförande till fredsstat av vissa arvodestagare med ty åtföljande tillämpning av fredsbestämmelser angående tjänstgöringstraktamente m. m. skulle således icke vidare erfordras. Till förhindrande av att personal på avgångsstat eller disponibilitetsstat i här nämnd arvodesbefattning skulle komma att vidkännas minskning i vederbörliga fredsavlöningsförmåner, borde emellertid förevarande stadgande kompletteras med en mot föreskrifterna i 6 § 2 mom. kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 684) om avgångsstat för personal vid försvarsväsendet och 7 § 2 mom. kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 686) om disponibilitetsstat för personal vid försvarsväsendet svarande bestämmelser. Denna bestämmelse skulle således innebära, att därest månadslönen för beställ-

ningshavare på avgångsstat eller disponibilitetsstat, vilken innehade arvodesbefattning, icke skulle uppgå till det belopp han ägde uppbära såsom avlöning på avgångsstat, respektive såsom disponibilitetsarvode jämte därå belöpande tilläggsförmåner, beställningshavaren skulle äga utfå skillnaden.

Under 5 § 1 mom. borde vidare intagas bestämmelser beträffande de efter utfärdandet av krigsavlöningsreglementet nytillkomna personalkategorierna personal på avgångsstat och personal på disponibilitetsstat.

Bestämmelser angående månadslön för personal, som erhållit avsked med tillstånd att såsom lönlös kvarstå i regemente (kår), i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet, äro för närvarande intagna under 5 § 1 mom. e). Enligt nämnda bestämmelser utgår månadslön för sagda personal efter lägsta löneklassen i den mot tjänstegraden svarande, för personal på aktiv stat gällande lönegraden eller den högre löneklass, vederbörande på grund av fullgjord tjänstgöring tillhör. Någon anledning till saklig ändring i dessa bestämmelser har enligt departementspromemorian icke synts föreligga. I formellt avseende syntes dock bestämmelserna böra omredigeras så, att lönen skulle utgå enligt den lönegrad och löneklass vederbörande skolat tillhöra, därest han kvarstått i beställning på aktiv stat, dock att tiden efter erhållet avsked finge tagas i beräkning för löneklassuppflyttning endast i mån av därunder fullgjord tjänstgöring. Bestämmelserna skulle således innebära, *dels* att beställningshavaren för bestämmande av lönegrad och löneklass ägde bibehålla den placering han innehade omedelbart före avskedet och för åtnjutande av lön i högre löneklass ägde taga i beräkning såsom aktiv beställningshavare och efter avskedet fullgjord tjänstgöring, *dels ock* att lönen skulle utgå efter den högre lönegrad och löneklass, var till vederbörande skolat vid kvarstående å aktiv stat hänföras vid befordan till sådan lönegrad.

Bestämmelserna i 5 § 1 mom. d) krigsavlöningsreglementet angående pensionsavgången personal syntes böra bibehållas i sak oförändrade. Därjämte borde intagas föreskrifter om månadslön till beställningshavare, som med pension avgått från avgångsstat eller disponibilitetsstat. I fråga om från avgångsstat pensionsavgångna beställningshavare kunde bestämmelserna helt anslutas till motsvarande föreskrifter för beställningshavare, som med pension avgått från beställning på aktiv stat. Beställningshavare på disponibilitetsstat uppbure visst bestämt arvode och tillhörde icke någon löneklass enligt militära avlöningsreglementet. Vid tjänstgöring utginge dock lön enligt nämnda reglemente. Den löneklass, enligt vilken lönen därvid utginge, bestämdes dels med hänsyn till den löneklass, enligt vilken beställningshavaren omedelbart före tillträddandet av disponibilitetsarvudet senast uppburit lön, dels ock med hänsyn till efter övergången till disponibilitetsstat fullgjord tjänstgöring. Bestämmelserna om månadslön för från disponibilitetsstat pensionsavgången beställningshavare borde med hänsyn härtill avfattas så, att lönen utginge efter den löneklass, beställningshavaren omedelbart före övergången till sådan stat tillhörde eller enligt vilken han på grund av tjänstgöring å disponibilitetsstat senast uppburit lön.

I 5 § 1 mom. b) krigsavlöningsreglementet upptagas för närvarande bestämmelser angående viss läkar- och veterinärpersonal. I utlåtande den 20 mars 1943 över 1942 års krigsavlönings-sakkunnigas förslag till nytt krigsavlöningsreglemente påpekade försvarsväsendets lönenämnd, att enligt nyssnämnda författningsrum månadslön för bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren utgår efter lägsta löneklassen av den för bataljonsläkare bestämda lönegraden. Då bataljonsveterinär enligt vederbörliga fredsavlöningsbestämmelser vore placerad två lönegrader lägre än bataljonsläkare, syntes enligt lönenämndens mening anledning ej föreligga att vid krigsavlöningsens bestämmande hänföra bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren till högre löneklass än den lägsta löneklassen av den för bataljonsveterinär bestämda lönegraden.

Då bärande skäl för bibehållande under krigstjänstgöring av den nuvarande löneställningen för bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren icke kunde anföras, har i departementspromemorian föreslagits, att ifrågavarande beställningshavare skulle därunder hänföras till samma lönegrad och löneklass som bataljonsveterinär.

Enligt 5 § 1 mom. g) krigsavlöningsreglementet utgår månadslön för reservkadetter vid flottan efter lägsta löneklassen av den för flaggkorpral bestämda lönegraden. I kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 527) med provisoriska bestämmelser angående avlöning åt värnpliktiga m. m. stadgas emellertid i 4 § 1 mom., att reservofficersaspiranter, reservkadetter och reservintendentskadetter skola — i stället för dem i sådan egenskap enligt hittills gällande bestämmelser tillkommande förmåner—under hela sin utbildning äga åtnjuta samma underhåll och övriga avlöningsförmåner, som utgå enligt nämnda kungörelse, och eljest enligt för värnpliktiga av motsvarande tjänstegrad gällande bestämmelser.

Då avlöningen för reservkadetter vid flottan förutsatts skola under freds-förhållanden utgå efter samma grunder som för övriga aspiranter och kadetter, framhålles i departementspromemorian, att skäl icke syntes föreligga att vid tillämpning av krigsavlöningsreglementet bibehålla reservkadetterna vid flottan vid en särställning i avlöningshänseende. Med hänsyn härtill borde bestämmelserna i 5 § 1 mom. g) reglementet uteslutas. För att skydda nuvarande reservkadetter vid flottan, vilka redan kommit i åtnjutande av månadslön såsom fast anställd flaggkorpral, mot löneminskning torde emellertid särskilda övergångsbestämmelser böra utfärdas.

Vad slutligen anginge bestämmelserna i 5 § 1 mom. h) reglementet, borde dessa uteslutas, när landstormsorganisationen upphört från och med den 1 januari 1944. Utfärdade föreskrifter om att vissa förutvarande landstormsofficerare övergångsvis under nuvarande försvarsberedskap och vid mobilisering, som i anslutning till försvarsberedskapen kunde bli anbefalld, finge åtnjuta nu utgående avlöningsförmåner vore intagna i 7 mom. särskilda tillämpningskungörelsen till krigsavlöningsreglementet. Det syntes lämpligt att föreskrift om den löneklass efter vilken lönen därvid utginge även intogs i samma kungörelse.

Under 5 § 1 mom. borde slutligen intagas de bestämmelser rörande före den 1 juli 1936 från reservstat avgången personal, vilka för närvarande återfunnes i 1 § 1 mom. tillämpningsföreskrifterna till krigsavlöningsreglementet. Till undvikande av att kompaniofficer i lägsta löneklassen, som före avgången från reservstat befordrats till kapten (ryttmästare), skulle erhålla lägre månadslön än en i reserven utnämnd kapten i lägsta löneklassen, borde stadgas, att sådan officer skulle hänföras till lönegrad Oa 3, löneklass 7. Enligt löneplanen för underofficerare utgjorde löneklass UO 4 såväl näst högsta löneklassen för sergeant som näst lägsta löneklassen för fanjunkare. Även med nuvarande bestämmelser uppginge sålunda för underofficer i lägsta löneklassen, som före den 1 juli 1936 avgått från reservstat, månadslönen till minst samma belopp som för en i reserven utnämnd fanjunkare. Såväl med hänsyn till att den från reservstat pensionsavgångne underofficeren före övergången till reservstat innehaft anställning såsom underofficer på aktiv stat ett flertal år som till ifrågasatt avlösningsförbättring för reservpersonalen, syntes det emellertid vara skäligt, att underofficer, vilken innehade högre tjänstegrad än som kunde anses svara mot den beställning på reservstat, varifrån avgången ägt rum, erhöles en något förbättrad löneställning. Bestämmelse borde fördensskull utfärdas därom, att underofficer, lägre löneklassen, som före avgången från reservstat befordrats till fanjunkare (mot-svarande), hänfördes till lönegrad UO 2, löneklass 5.

Vad i promemorian föreslagits rörande borttagande av rätten för reserv- *Departements-*
kadetter vid flottan att uppbära månadslön efter lägsta löneklassen av den *chefen.*
för flaggkorpral bestämda lönegraden föranleder icke någon erinran från min sida. Härvid böra dock nuvarande reservkadetter, vilka redan kommit i åtnjutande av månadslön såsom fast anställda flaggkorpraler, genom särskild övergångsbestämmelse skyddas mot löneminskning. Därest ifrågavarande förslag godtages, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga övergångsbestämmelser.

Aspiranter och kadetter, vilka icke innehava fast anställning vid krigsmakten, äro enligt för fred gällande bestämmelser icke berättigade åtnjuta mot månadslönen svarande förmån. För aspiranter och kadetter, vilka innehava fast anställning såsom underofficerare eller underbefäl, gäller i fredstid, att vederbörande under utbildningen vid krigsskolan samt motsvarande utbildning vid marinen och flygvapnet beviljas tjänstledighet från innehavande beställning med frånträdande av samtliga med beställningen förenade löneförmåner och under sagda utbildning erhålla värnplikts avlösningsförmåner i likhet med övriga aspiranter och kadetter. Nämda fast anställda kunna dock på grund av försörjningsplikt mot anhöriga efter Kungl. Maj:ts prövning medgivas att under tiden för nämnda utbildning bibehålla med beställningen på aktiv stat förenade löneförmåner. Då det i varje fall under beredskapsförhållanden kan ifrågasättas, om skäl förefinnas att frångå i fred gällande grunder för avlöning till aspiranter och kadetter vid officersutbildning, synes bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t att bestämma, om och i vad mån månadslön skall utgå.

Enligt föreskrift i 2 § 2 mom. krigsavlöningsreglementet är tjänsteställningen avgörande för den krigslöneklass, till vilken vederbörande hänföres. Till undvikande av att aspiranter och kadetter i en och samma skola eller utbildningskurs erhålla avlöning enligt olika krigslöneklasser, kan det visa sig lämpligt, att särskilda föreskrifter utfärdas om den krigslöneklass, eleverna skola tillhöra. Dylika särbestämmelser kunna även visa sig erforderliga för att ernå största möjliga likställighet mellan aspiranter och kadetter vid de olika försvarsgrenarna. Med hänsyn härtill synes Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att utfärda särskilda bestämmelser om krigslöneklass för aspiranter och kadetter.

De i promemorian förordade jämkningarna av föreskrifterna rörande avlöning till personal i arvodesbefattning synas mig böra godtagas.

Vad enligt det föregående i promemorian i övrigt föreslagits har icke för-
anlett saklig erinran från min sida.

I detta sammanhang torde få anmälas fråga om viss ändring av den vid krigsavlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. Enligt förteckningen är vicekorpral vid armén eller flygvapnet hänförd till 3:e krigslöneklassen. För marinens del finnes icke någon befattning upptagen i nämnda löneklass. De befattningshavare vid marinen, som närmast motsvara vicekorpral vid armén och flygvapnet — 2:a klass sjömän och 2:a klass kustartillerister — ha åtnjutit terminslön endast enligt 2:a krigslöneklassen. Detta förhållande har hittills haft mindre betydelse, då angivna manskapskategorier vid marinen varit fast anställda och därför åtnjutit avlöningsförmåner, som huvudsakligen icke varit anknutna till viss krigslöneklass. Numera vidareutbildas emellertid vid flottan vissa värnpliktiga meniga till 2:a klass sjömän (yrkesmän). Vid kustartilleriet avses motsvarande utbildning skola igångsättas. De färdigutbildade komma för kustartilleriets del att benämnas vicekorpraler. I enlighet med förslag av marinförvaltningen, som tillstyrkts av försvarsväsendets lönenämnd, böra för ernående av likformighet mellan försvarsgrenarna 2:a klass sjöman vid flottan och vicekorpral vid kustartilleriet hänföras till 3:e krigslöneklassen. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att — i anslutning till av riksdagen tidigare lämnat bemyndigande (prop. 1939:246; skr. nr 239) att i tjänsteförteckningen vidtaga de jämkningar, som kunna föränledas av ändrade förhållanden — vidtaga härav betingad jämkning i tjänsteförteckningen.

4. Befordran till högre lönegrad av personal, som tvångsvis överförs till övergångsstat.

Enligt gällande bestämmelser, intagna under 15 och 26 §§ i den förutnämnda kungörelsen 1925:429, må till övergångsstat tvångsvis överförd beställningshavare av kompaniofficers eller underofficers tjänstegrad (tjänsteklass), vilken uppehåller för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning eller eljest tages i anspråk för ständig tjänstgöring, kunna befordras till beställning av kompaniofficers eller underofficers tjänstegrad (tjänsteklass) inom högre lönegrad samtidigt med befordran av den i turberäkning närmast efter honom stående beställningshavaren på aktiv stat.

I utlåtande den 13 december 1943 angående avlöningförhållandena för personal på övergångsstat har *försvarsväsendets lönenämnd*, såsom redan i det föregående erinrats, berört frågan om tolkningen av uttrycket »ständig tjänstgöring» och i samband därmed anfört följande.

Vad angår frågan, vad som skall förstås med »ständig tjänstgöring», har detta uttryck icke närmare definierats vare sig i samband med behandlingen vid 1925 års riksdag av övergångsstatspersonalens tjänstgörings- och avlöningsförhållanden eller i kungörelsen 1925:429. Emellertid får lönenämnden erinra, att lönenämnden i utlåtande till kammarrätten år 1932 (jfr kammarrättens årsbok 1932, ref. 23) såsom sin åsikt uttalat, att då beställningshavare toges i anspråk för sammanhängande tjänstgöring under så lång tid, att han enbart på grund därav med tillämpning av de för personal å aktiv stat gällande föreskrifter kunde vinna uppflyttning i löneklass, sådan tjänstgöring borde anses såsom ständig tjänstgöring. Även om beredskapstjänstgöringens längd icke kan på förhand beräknas, skulle med den av lönenämnden sålunda uttalade uppfattningen rörande innebörden av uttrycket »ständig tjänstgöring» viss till övergångsstat tvångsvis överförd personal med avseende å tjänstgöringen uppfylla fordringarna för befordran till högre lönegrad. Lönenämnden anser, att å befordringsfrågorna bör anläggas det betraktelsesättet, att när en tvångsvis överförd beställningshavare åter under avsevärd tid tages i anspråk exempelvis för beredskapstjänstgöring, han har ett förklarligt krav på att återställas i sin befordringstur. Med hänsyn till den tvekan, som råder om vad som skall förstås med ständig tjänstgöring, ifrågasätter nämnden, om icke Kungl. Maj:t borde utfärda direktiv i förevarande hänseende av ovan angiven innebörd. Därest emellertid Kungl. Maj:t icke anser sig böra utfärda dylikt direktiv, föreslår lönenämnden, att frågan om personalens befordran underställes riksdagens prövning. Lönenämnden vill i sådant hänseende föreslå, att beställningshavare tillhörande lönegraderna O 1 och O 2 samt Uo 1 och Uo 2, som inneha högre tjänstegrad än som motsvarar vederbörandes beställning och som tillhört högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad under minst tre år samt fullgjort tjänstgöring under sammanlagt minst fyra femtedelar av de sistförflutna tre åren, befordras till närmast högre lönegrad på övergångsstat. Vidare anser lönenämnden sig böra förorda, att beställningshavare på tvångsvis övergångsstat, som innehar högre tjänstegrad än som motsvarar beställningen och tillhör löneklass närmast högre än den högsta löneklassen i den mot beställningen svarande lönegraden samt fullgjort tjänstgöring av nyssnämnda omfattning, befordras till närmast högre lönegrad på övergångsstat.

Såsom försvarsväsendets lönenämnd påpekat synas sakliga skäl tala för att beträffande tvångsvis till övergångsstat överförd personal, som under längre tid varit inkallad till tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap, dylik tjänstgöring likställas med ständig tjänstgöring i övergångsstatskungörelsens bemärkelse. Departements-
chefen.

Sålunda böra beställningshavare tillhörande lönegraderna O 1 och O 2 samt Uo 1 och Uo 2, som innehava högre tjänstegrad än som motsvarar vederbörandes beställning och som tillhört högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad under minst tre år samt efter den 2 september 1939 under tre på varandra följande år fullgjort tjänstgöring under minst fyra femtedelar därav, få befordras till beställning i närmast högre lönegrad på övergångsstat. Vidare bör beställningshavare, som innehar högre tjänstegrad än som motsvarar beställningen och tillhör löneklass närmast högre än den högsta

löneklassen i den mot beställningen svarande lönegraden samt fullgjort tjänstgöring av nyss angiven omfattning, kunna befordras till beställning i närmast högre lönegrad på övergångsstat.

Då det syntes tveksamt, huruvida beslutanderätten härutinnan må tillkomma Kungl. Maj:t ensam, torde riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet böra inhämtas.

5. Författningsförslaget.

Samtliga grundläggande bestämmelser om månadslön för fast anställd personal torde för överskådlighetens skull böra sammanföras under 5 § 1 mom. krigsavlöningsreglementet. Sålunda böra hit överflyttas *dels* de i 17 § reglementet intagna avlöningsbestämmelserna för personal på övergångsstat och från sådan stat avgången, reserven tillhörande personal samt för furirer på reservstat vid Gotlands trupper och furirer i reserv, som avgått från nämnda stat, *dels* de i tillämpningskungörelsen till krigsavlöningsreglementet den 3 september 1939 (nr 655) intagna föreskrifterna om månadslön för personal, som före den 1 juli 1936 avgått från beställning på reservstat, *dels* ock de i 10 § kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 684) om avgångsstat för personal vid försvarsväsendet samt 10 § kungörelsen samma dag (nr 686) om disponibilitetsstat för personal vid försvarsväsendet intagna bestämmelserna. Bestämmelserna i sista stycket av 5 § 1 mom. böra upptagas i sak oförändrade. Det förutsättes emellertid, att tillämpningsföreskrifter av huvudsakligen samma innehåll som för närvarande skola utfärdas.

De i det föregående förordade bestämmelserna föranleda viss jämkning även av 2 § samt 5 § 2, 5 och 7 mom. krigsavlöningsreglementet.

I 2 § 1 mom. böra sålunda intagas de nytillkomna personalkategorierna personal på civilanställningsstat, avgångsstat och disponibilitetsstat men därur uteslutas personalkategorien i fredstid konstituerade landstormsofficerare. Med hänsyn till att numera gällande värnpliktslag och inskrivningsförordning icke innehålla någon bestämmelse, som utesluter fast anställda från kategorien värnpliktiga, synes dessutom sistnämnda begrepp böra definieras. I 2 § 2 mom. bör intagas föreskrift om bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om krigslöneklass för aspiranter och kadetter. Vidare bör 5 § kompletteras med ett nytt moment, betecknat 2a, av innehåll att i fråga om aspiranter och kadetter Kungl. Maj:t äger förordna, att månadslön icke skall utgå eller ock utgå enligt särskilda grunder. I samband härmed bör tredje stycket i 5 § 2 mom. utgå och i stället intagas hänvisning till 2a mom.

Den i departementspromemorian föreslagna särskilda bestämmelsen om utfyllnad av lönen i vissa fall för personal på avgångsstat och disponibilitetsstat, som innehar för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning, bör intagas såsom ett nytt stycke i 5 § 5 mom.

Slutligen bör stadgandet i 5 § 7 mom. andra stycket såsom numera överflödigt utgå.

De föreslagna ändringsföreskrifterna synas böra fastställas att gälla från och med den 1 juli 1944.

6. Hemställan.

I enlighet med det anförda har jag låtit upprätta förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278).

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna förenämnda förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278);

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med i det föregående angivna grunder meddela föreskrifter i fråga om befordran av viss tvångsvis till övergångsstat överförd personal, som under längre tid varit eller kommer att vara inkallad till tjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt beredskap.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet.

Erland Kock.